

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om skydd för växters sundhet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 februari 2008 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om skydd för växters sundhet (RP 168/2007 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för behandling.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Vilppu Talvitie, äldre regeringssekreterare Timo Rämänen och överinspektör Tuula Mäki-Valkama, jord- och skogsbruksministeriet
- biträdande direktör Raija Valtonen, Livsmedelssäkerhetsverket Evira

- äldre forskare Marja Poteri, Skogsforskningsinstitutet
- sektionschef Kristiina Ala-Fossi-Aalto, Tul-laboratoriet
- växtodlingsombud Mika Virtanen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Landsbygdsverket
- Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi i Jockis
- Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- Skogsindustrin rf
- Trädgårdsförbundet rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om skydd för växters sundhet ändras. Ett syfte med propositionen är att garantera växternas sundhet i situationer där Finland hotas av en växtskadegörare som inte tidigare har förekommit i landet och som kan orsaka skada på skogsträd. Dessutom ska lagen revideras så att den möjliggör och medger tillräckliga befogenheter att genomföra internationella avtal om skydd av växters sundhet som är bindande för Finland.

Regeringen föreslår att en bestämmelse tas in i lagen om ersättning för de kostnader som skogsägarna får till följd av beslut om bekämp-

ning av skadegörare som ska utrotas i trädbestånd. Dessutom föreslås det att Livsmedelssäkerhetsverket alltid ska besluta om ersättning och utbetalning av ersättning för kostnader och skador till följd av beslut om att utrota växtskadegörare. Ersättningar ska inte kunna betalas till staten, med undantag för statsägda affärsverk.

I lagen föreslås en ny bestämmelse om skogscentralens deltagande i verkställigheten av lagen, om Finland hotas av en växtskadegörare som inte tidigare förekommit i landet och som kan förorsaka direkt eller indirekt skada på skogsträd.

Regeringen föreslår bestämmelser om rätten att använda märkning som gäller växters sundhet och om registrering av dem som har märkningsrätt i Livsmedelssäkerhetsverkets märkningsrättsregister. Dessutom ska exportörer av

växter, växtprodukter och andra varor med vilka skadegörare lätt kan spridas registreras i ett växtskyddsregister som upprätthålls av Livsmedelssäkerhetsverket för övervakning.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Lagen om skydd för växters sundhet (702/2003), som gäller åtgärder för att bekämpa växtskadegörare och hindra att de sprids, trädde i kraft den 1 januari 2004. Syftet med lagen är att upprätthålla god växthälsa och därmed främja jord- och skogsbrukets, trädgårdsodlingens och livsmedelsproduktionens verksamhetsbetingelser samt livsmedelssäkerheten och produkternas kvalitet. Lagen avser också att garantera att vissa skadegörare inte sprider sig till Finland med förorenade växter, växtprodukter eller andra varor.

Ett syfte med den föreliggande propositionen är att bereda sig för att Finland kan hotas av en växtskadegörare som inte tidigare har förekommit i landet (skadegörare som ska utrotas) och som kan förorsaka skada på skogsträd. I praktiken syftar bestämmelsen till beredskap att bekämpa tallvedsnematoden, som kan förorsaka omfattande skador om den sprids i Finlands skogar. Det ska alltid gå att vidta åtgärder för att bekämpa tallvedsnematoden om den förekommer på en fastighet. I extrema fall kan det bli nödvändigt med insatser t.o.m. på naturskyddsområden, eftersom lagen om skydd för växters sundhet är en speciallag som i fråga om bekämpningen åsidosätter bestämmelserna i naturvårdslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Utskottet påpekar att förpackningar av barrträ medför den största risken för tallvedsnematoden och att de därför bör prioriteras vid övervakning och inspektion. Tallvedsnematoden upptäcktes första gången i Finland 1984 och 1985 i importerad barrträdsflis från Förenta staterna och Kanada. Upptäckten 1984 var den första i hela Europa. Dessutom påträffades tallvedsnematod i sågvirke från Kanada 1989 och

1990. I förpackningsmaterial av barrträ upptäcktes nematoden första gången 1990 och det var då fråga om importmaterial från Kanada. Fram till 2005 hade levande nematoder påträffats i fler än 30 partier förpackningsmaterial.

Enligt propositionen utarbetades en krisberedskapsplan mot tallvedsnematoden 2002 på initiativ av Kontrollcentralen för växtproduktion och under jord- och skogsbruksministeriets ledning. Planen uppdaterades senast 2006. Där ingår en handlingsmodell för den händelse att tallvedsnematoden påträffas i finländska skogar. Dessutom beskrivs en rad åtgärder för att hindra att nematoden sprids till Finland, begränsa en eventuell förekomst och utrota skadegöraren. Det är viktigt att planen uppdateras tillräckligt ofta så att den alltid är aktuell, anser utskottet.

Om tallvedsnematoden påträffas i våra skogar blir det nödvändigt med omfattande kartläggningar och bekämpningsinsatser. Åtgärder kan och måste som sagt genast vidtas om en förekomst påvisas. Livsmedelssäkerhetsverket Evira är den myndighet som ska svara för de praktiska åtgärderna.

Enligt den föreslagna 14 a § kan skogscentralerna delta i att verkställa lagen. Skogscentralerna ska kunna assistera Evira när det gäller att bereda och verkställa beslut om bekämpning. Det är viktigt att alla skogsbruksaktörer i landskapen kan samverka smidigt om våra skogar hotas av att tallvedsnematoden eller tallspinnaren, som redan spridits västerut från Ural, förs in t.ex. i importerat barrvirke eller förpackningsmaterial av barrträ.

Lagen ska kompletteras med en 30 a § om att kostnader och skador som skogsägarna får på grund av beslut om att bekämpa skadegörare på skogsträd ersätts till den del de överskrider kost-

naderna för regelbunden skogsvård eller uttag av sedvanligt virke. Utskottet noterar att bestämmelsen preciserar och tydliggör hur kostnaderna för att bekämpa skadegörare i skogar ska ersättas. Särskilt positivt är det att förluster av det förväntade värdet på plantbestånd också ska vara ersättningsgilla. Växande träd i skog ska ersättas enligt principen om full ersättning.

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen är be-

hövlig och motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Förslag till beslut

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 3 april 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Susanna Haapoja /cent
Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd

Mats Nylund /sv
Pentti Oinonen /saf
Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.